

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk

Advies nr. 171 van 29 juli 2013 over het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden voor de periode 2013-2017 (schriftelijke procedure).

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief d.d. 28 november 2012 heeft de Minister van Landbouw, Mevrouw Laruelle, dit ontwerp van koninklijk besluit voor advies overgemaakt aan de Voorzitter van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk met de vraag binnen de termijn van één maand een advies te geven.

Dit ontwerp van koninklijk besluit beoogt de gedeeltelijke omzetting van richtlijn 2009/128/EG.

De richtlijn zelf wordt momenteel omgezet op gewestelijk niveau. Wat het federale niveau betreft, bepaalt het koninklijk besluit van 4 september 2012 betreffende het federale reductieprogramma voor pesticiden, met inbegrip van hun gebruik in het kader van duurzame ontwikkeling voortaan het algemene kader van het federale reductieplan voor pesticiden.

Tegen 26 november 2012 moet België een nationaal actieplan voor de reductie van gewasbeschermingsmiddelen programmeren en verwezenlijken. Dat plan moet ten minste iedere vijf jaar herzien worden.

Van die gelegenheid is gebruik gemaakt om het federaal plan te linken aan de gewestelijke plannen in het zogenaamde NAPAN-plan (National Actie Plan d'Action National). Tegelijkertijd is dit plan de opvolger van het Programma voor de Reductie van Pesticiden en Biociden (PRPB: zie www.prpb.be), dat van start is gegaan in 2005 en eindigt in 2012. Dit plan is toendertijd genomen in uitvoering van de artikelen 5 van de wet van 21 december 1998 betreffende productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, die de programmatie en de uitvoering van een reductieprogramma voor pesticiden voorschrijft.

Het Uitvoerend Bureau heeft op 21 december 2012 beslist om geen Commissie ad hoc op te richten en voorgesteld om in het advies te verwijzen naar het advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en het eventueel indien dit aangewezen zou zijn, te expliciteren in functie van de welzijnsreglementering.

Bij de voorbereidende werkzaamheden werd het advies over dit ontwerp van koninklijk besluit uitgebracht door de Centrale raad voor het Bedrijfsleven dan ook gebruikt.

Het Uitvoerend Bureau heeft op 26 maart 2013 beslist het ontwerp van koninklijk besluit voor advies voor te leggen aan de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk van 21 juni 2013.

Daar op de vergadering 21 juni 2013 van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk het quorum voor het geldig uitbrengen van adviezen over de voorgelegde ontwerpbesluiten niet bereikt werd, hebben de aanwezige leden zich akkoord verklaard voor het opstarten van een schriftelijke procedure die afgesloten werd op 29 juli 2013.

II. ADVIES

De Hoge Raad onderschrijft unaniem het advies dat door de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven van 29 januari 2013 is uitgebracht en dat als bijlage wordt toegevoegd.

Niettemin willen de sociale partners volgende aspecten extra benadrukken:

- Voor de verzameling van gegevens over acute en chronische blootstelling van werknemers aan pesticiden moet ook een beroep gedaan worden op de informatie en expertise die beschikbaar is in de externe diensten PBW's;
- In het gezondheidstoezicht van werknemers, die blootgesteld worden aan pesticiden, moet voldoende aandacht zijn voor de mogelijke chronische gevolgen van de blootstelling;
- De verzamelde gegevens over de acute en chronische blootstelling van werknemers moeten gebruikt worden voor een evaluatie van de wetgeving in zake de bescherming van werknemers en de uitvoering ervan in de praktijk.

III. BESLISSING

Het advies aan Mevrouw de Minister van Werk bezorgen.

ADVIES

CRB 2013 - 0117

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

**Advies over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federaal
reductieprogramma van pesticiden voor de periode 2013 - 2017**

**Brussel
29-01-2013**

Advies over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden voor de periode 2013 – 2017

Inbehandelingneming

Bij brief van 28 november 2012 heeft mevrouw Sabine LARUELLE, minister van Landbouw, aan de heer Robert TOLLET, voorzitter van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, een adviesvraag voorgelegd over het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden voor de periode 2013 - 2017.

De subcommissie Productnormen voor pesticiden werd belast met het onderzoek van die adviesvraag en kwam daartoe op 10 december 2012 bijeen in aanwezigheid van de heer Vincent Van Bol, coördinator van het reductieprogramma van pesticiden en biociden van de fod Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu, die het dossier voor de subcommissie nader heeft toegelicht. Op basis van de uitleg en van de gedachtewisseling binnen de subcommissie heeft het secretariaat ter zake een ontwerpadvies opgesteld, dat tijdens de plenaire vergadering van de Raad van 29 januari 2013 werd goedgekeurd.

Advies

1 Voorafgaande opmerkingen

De Raad neemt er akte van dat hij over het voorliggende ontwerp van koninklijk besluit wordt geraadpleegd overeenkomstig artikel 19, §1 van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers.

De Raad stelt vast dat dat ontwerp van koninklijk besluit de navolgende elementen bevat:

- artikel 2 en bijlage I stellen het federaal reductieprogramma van pesticiden vast voor de periode van 2013 tot 2017, dat 38 acties omvat, waarvan er 8 in overleg met de gewesten tot stand moeten worden gebracht;
- artikel 3 wijzigt het koninklijk besluit van 4 september 2012 betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden, met inbegrip van hun gebruik in het kader van duurzame ontwikkeling. Die wijziging zal het federale werk m.b.t. het leveren van informatie, die bij elke pesticide beschikbaar moet zijn in de verkooppunten, vergemakkelijken.

De Raad stelt vast dat het voorliggende ontwerp van koninklijk besluit met betrekking tot de pesticiden (d.w.z. de gewasbeschermingsmiddelen en de biociden) ingaat op de verplichting uit artikel 5 van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, die de planning en de tenuitvoerlegging van een reductieprogramma van pesticiden oplegt. Het eerste reductieprogramma van pesticiden en biociden (RPPB) ving aan in 2005 en liep ten einde in 2012.

De Raad is verheugd dat België zijn nationaal actieplan niet beperkt tot de gewasbeschermingsmiddelen, maar het ook uitbreidt tot de biociden. Hoewel de Europese richtlijn 2009/128 in eerste instantie alleen de verplichting oplegt een plan aan te nemen voor de gewasbeschermingsmiddelen, hebben de bevoegde Belgische federale autoriteiten immers besloten ook de biociden daarin op te nemen, waarmee ze beantwoorden aan de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen. Het federaal reductieprogramma van pesticiden spreekt dus van "pesticide" en bedoelt daarmee hetzij "gewasbeschermingsmiddel" (gbm), hetzij "biocide". Niettemin wenst de Raad tot voorzichtigheid op te roepen wat de vaststelling en de toepassing van de maatregelen inzake biociden betreft. De diversiteit van de sector (23 verschillende types van biociden en evenveel toepassingen) roept immers tot een doorgedreven reflectie en tot langdurige werkzaamheden in overleg met de industrie om realistische acties en maatregelen vast te stellen, die met die diversiteit rekening houden.

De Raad stelt vast dat de definitie van "biocide" die vermeld staat in het voorliggende ontwerp van koninklijk besluit verschilt van die in het koninklijk besluit van 4 september 2012 betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden, met inbegrip van hun gebruik in het kader van duurzame ontwikkeling. Hij vraagt dat goed wordt nagegaan of dat verschil in definitie geen wijziging van het toepassingsgebied van de biociden tot gevolg heeft. De Raad stelt zich voorts vragen bij de overgangperiode in afwachting van de tenuitvoerlegging van de verordening 528/2012. In het voorliggende ontwerp van koninklijk besluit wordt immers verwezen naar die verordening 528/2012, die op dit moment nog niet van toepassing is.

2 Kader en doelstellingen

De Raad wijst erop dat het federaal reductieprogramma van pesticiden kadert binnen de algemene context van de omzetting van richtlijn 2009/128 van het Europees Parlement en van de Raad in het Belgische recht en dat het beantwoordt aan de verplichting die wordt opgelegd in artikel 4 van die richtlijn om nationale actieplannen op te zetten.

De Raad preciseert dat richtlijn 2009/128 wel degelijk betrekking heeft op het gebruik van de producten na de volledige evaluatie ervan en na hun toelating, en niet op het op de markt brengen ervan. De richtlijn moedigt het gebruik van vervangende methoden of technieken aan wanneer die beschikbaar zijn en voldoening schenken. Volgens de Raad moet het nationaal actieplan dat eruit voortvloeit dan ook acties bevatten die aan die doelstellingen tegemoet komen.

De Raad stelt vast dat het federaal programma deel uitmaakt van het NAPAN (Nationaal Actie Plan - Plan d'action National), dat bestaat uit zowel het federaal programma als de gewestelijke plannen (Vlaanderen, Brussel en Wallonië) en in de komende weken zal moeten worden meegedeeld aan de Europese Commissie en aan de andere lidstaten.

De Raad herinnert eraan dat het nationaal actieplan als algemene doelstelling heeft de risico's en de effecten van het gebruik van pesticiden voor de gezondheid van de mens en voor het milieu te beperken en de ontwikkeling en invoering van de geïntegreerde strijd tegen de vijanden van de gewassen en van vervangende methoden of technieken aan te moedigen, om zo de afhankelijkheid van het gebruik van pesticiden te verminderen.

De Raad vestigt er de aandacht op dat richtlijn 2009/128 een gemeenschappelijk Europees actiekader invoert om tot een gebruik van pesticiden te komen dat verenigbaar is met duurzame ontwikkeling.

Precies in dat verband acht de Raad het van cruciaal belang dat het voorliggende ontwerp van koninklijk besluit vanuit dat oogpunt een nieuwe positie inneemt en herinnert hij aan: de noodzaak om de gezondheid van de bevolking, de werknemers en de consumenten te beschermen, maar ook de toestand van het leefmilieu (water en biodiversiteit, die weliswaar allicht in hogere mate tot de bevoegdheid van de gewesten dan van de federale overheid behoren, maar niettemin prominenter tot uiting zouden moeten komen in de doelstellingen van dat plan); de noodzaak om alternatieve oplossingen voor het gebruik van pesticiden te ontwikkelen (dat punt, dat in overweging nr. 5 van de richtlijn 2009/128 aan bod komt, wordt volgens de Raad in het federaal plan onvoldoende uitgewerkt); de noodzaak om de impactstudies inzake duurzame ontwikkeling op federaal niveau verder te blijven perfectioneren.

Voorts spreekt de Raad de wens uit dat de algemene doelstelling van het RPPB in overeenstemming is met het koninklijk besluit van 4 september 2012 betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden, met inbegrip van hun gebruik in het kader van duurzame ontwikkeling, dat het kader ervan vastlegt. In dat verband preciseert de Raad dat het eerste doel van het koninklijk besluit van 4 september 2012 erin bestaat een actiekader vast te stellen om tot een gebruik van pesticiden te komen dat verenigbaar is met duurzame ontwikkeling. De acties van dat plan hebben niet als doel het risico i.v.m. het op de markt brengen van de pesticiden te beperken, maar wel de risico's en de effecten van het gebruik ervan voor de gezondheid van de mens en voor het milieu te verminderen. Als het noodzakelijk is een pesticide te verbieden om de risico's van het gebruik ervan te beperken, dan moet dat in overweging worden genomen.

De Raad vraagt zich af in hoeverre rekening wordt gehouden met artikel 3, §5 van het koninklijk besluit van 4 september 2012, dat o.m. voorschrijft dat "het federaal reductieprogramma wordt opgesteld en herzien rekening houdend met de gezondheids-, sociale, economische en milieueffecten van de geplande maatregelen (...)".

Hij drukt de wens uit dat het nationaal actieplan explicieter vermeldt dat tijdens de opstelling en de herziening van het plan met die effecten rekening zal worden gehouden.

Ten slotte staat de Raad stil bij de "arbeidsdimensie" in overweging nr. 12 van de richtlijn 2009/128, die verwijst naar twee andere richtlijnen, t.w. richtlijn 98/24/EG van de Raad van 7 april 1998 betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van werknemers tegen de risico's van chemische agentia op het werk en richtlijn 2004/37/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan carcinogene of mutagene agentia op het werk.

De Raad is van oordeel dat de verplichtingen inzake raadpleging en medische opvolging van de werknemers die worden opgelegd in de richtlijn 2004/37/EG slechts zeer summier worden vermeld in het federaal plan in het kader van de opvolging bij acute vergiftigingen. De Raad merkt immers met name de volgende punten op. In het plan staat niets over de raadpleging van de werknemers. De in het plan vermelde opvolging heeft alleen betrekking op acute vergiftigingen, die worden opgevolgd volgens een methode die nog in de kinderschoenen staat, terwijl het verschijnsel al geruime tijd wordt bestudeerd.

- Mevrouw SLANGEN en de heren VANCRONENBURG, VANDER ELST en VANDORPE (vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties) merken op dat het plan nog geen actie m.b.t. de chronische vergiftigingen bevat, terwijl ze een essentieel aspect vormen, m.n. ten aanzien van de arbeidsgeneeskunde. Ze zijn van oordeel dat onverwijld, in overleg met (in eerste instantie) de andere landen van de EU, een gemeenschappelijk protocol (vaststelling van de criteria) zou moeten worden ingevoerd voor de verzameling van de gegevens over chronische vergiftigingen. Hierdoor zullen op grote schaal bruikbare gegevens beschikbaar zijn.
- mevrouw CEULEMANS en de heren GRUMELLI en NOËL (vertegenwoordigers van de vakbondsorganisaties) zijn echter van oordeel dat de voortzetting van een harmonisatie op Europees niveau niet moet beletten dat die opvolging nu reeds op Belgisch niveau ten uitvoer wordt gelegd. Bovendien vinden ze het betreurenswaardig dat het plan niets zegt over de chronische vergiftigingen, terwijl ze een essentieel aspect vormen, m.n. ten aanzien van de arbeidsgeneeskunde.

De medische opvolging van de blootgestelde werknemers zou m.n. tot stand moeten komen door een blootstellingsdatabank in te voeren. Anderzijds zou ook moeten worden gezorgd voor een bijzondere opvolging op het vlak van de reproductieve gezondheid van en de kankerverwekkende of mutagene effecten voor de blootgestelde werknemers. Bovendien zou bijzondere voorlichting moeten worden gegeven aan de werkneemsters die zwanger zijn of borstvoeding geven. Ten slotte schrijven de bovengenoemde Europese richtlijnen voor dat het voorzorgsbeginsel van toepassing moet zijn op de bescherming van de werknemers, maar staat hierover niets in het plan.

De Raad uit zijn bezorgdheid over de problematiek van de adjuventia. Hij merkt op dat die thematiek nog niet aan bod komt in het plan 2013-2017. De reden hiervoor is zijns inziens dat de verordening 1107/2009 een evaluatie ervan voorschrijft en dat het allicht verstandiger is de resultaten van die evaluatie af te wachten alvorens precieze maatregelen op dat vlak in het plan vast te leggen.

Wat de opvolging van de acute vergiftigingen betreft, vraagt de Raad dat de coördinatie van de opvolging ervan in handen blijft van het Antigifcentrum – waarvan hij het uitstekende werk overigens wenst te beklemtonen – en dat de opvolging zelf van de acute vergiftigingen door beroepsmensen uit de gezondheidssector (toxicologen en geneesheren) wordt verricht.

De Raad is van oordeel dat duidelijke en correcte informatie over acute vergiftigingen enkel kan worden verkregen als ze op het moment van de vergiftiging zelf wordt ingewonnen. Voorts stelt hij voor in overweging te nemen dat alle bij de beroepsmensen ingewonnen informatie en gegevens over acute vergiftigingen worden verzameld door het Antigifcentrum.

De Raad stelt zich vragen bij de inhoud van de voorgestelde maatregel die tot doel heeft gebruik te maken van de permanente opleidingen (die niet tot de federale, maar tot de gewestbevoegdheden behoren) die worden georganiseerd in het kader van de Fytollicentie om een onderzoek te verrichten. Hij is van oordeel dat dit soort van onderzoek via de behandelend geneesheer, via de externe dienst voor preventie en bescherming of via enige andere geneeskundige weg moet gebeuren, om zeker te zijn van de gestelde diagnose die het mogelijk maakt een verband te leggen tussen een vastgesteld effect en het gebruik van een pesticide.

De Raad vindt het preventieve gedeelte zeer zwak. Volgens hem kan het risicobeheer niet beperkt blijven tot het beheer van crisissituaties. Zijns inziens vergt het duurzame gebruik van pesticiden een voorafgaandelijk beheer van de risico's ervan.

3 Coördinatie

De Raad betreurt dat men er niet in geslaagd is een nationaal actieplan, dat de federale en gewestelijke bevoegdheidsmateries bundelt, voor openbaar onderzoek voor te leggen. De Raad vraagt dat voor het volgende plan, in het jaar 2018, een dergelijke doelstelling wordt opgenomen.

De Raad roept dus op tot een betere coördinatie tussen de deeleniteiten met het oog op een harmonisatie van de voorgestelde maatregelen.

Hij herinnert eraan dat de verordening 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen wilde zorgen voor een harmonisatie van de procedures tussen de lidstaten en naar grote geografische zones wilde werken.

Met het oog op de vrijwaring van het concurrentievermogen van de Belgische landbouwsector vraagt de Raad dat wordt toegezien op de harmonisatie op Belgisch niveau van de maatregelen met betrekking tot het gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen.

Wat meer bepaald het IPM (Integrated Pest Management) betreft, preciseert de Raad dat dat tot de bevoegdheid van de gewesten behoort.

De Raad drukt de wens uit dat het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen) zorgt voor de coördinatie van alles wat verband houdt met de studie over en de effecten voor de bijen, want dat agentschap volgt reeds tal van studies en dossiers m.b.t. de bijen op.

- Mevrouw SLANGEN en de heren VANCRONENBURG, VANDER ELST en VANDORPE (vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties) drukken tevens de wens uit dat het FAVV de gewesten over dat onderwerp raadpleegt, want zij zijn bevoegd voor het IPM.
- mevrouw CEULEMANS en de heren GRUMELLI en NOËL (vertegenwoordigers van de vakbondsorganisaties) wensen te preciseren dat het volgens hen belangrijk is dat het FAVV de effecten op de bijen bestudeert door daarbij ten volle rekening te houden met het IPM.

4 Keuring van de toepassingsapparatuur, hantering en spuiten van de gewasbeschermingsmiddelen (gbm)

De Raad vraagt dat in de doelstelling van maatregel Fed. 5.1 wordt gepreciseerd dat de technische controle wordt uitgevoerd op alle spuittoestellen voor gbm voor professioneel gebruik, behalve de uitzonderingen waarin de maatregel Fed. 5.2 voorziet.

De Raad stelt vast dat de wetgeving inzake de keuring van de toepassingsapparatuur voor gbm op dit moment wordt opgevolgd en ten uitvoer wordt gelegd door het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen). De Raad vraagt dat het FAVV die bevoegdheid behoudt wat de controles betreft en alles wat hier rechtstreeks mee te maken heeft. Het FAVV werkt immers al jaren met de controlecentra samen en kan hierdoor ook voorzien welke overgangsmaatregelen en -perioden noodzakelijk zijn wanneer nieuwe vereisten worden ingevoerd.

De Raad vraagt een redelijke termijn tussen de datum van toepassing van het koninklijk besluit en de datum van tenuitvoerlegging van de maatregel Fed. 5.4 betreffende de autocontrole van spuittoestellen voor gbm.

Ten slotte vraagt de Raad nader te omschrijven wat de onder maatregel Fed. 5.6 vallende pneumatische zaaimachines bij uitzaaï van met gbm behandeld zaaigoed precies zijn.

De Raad drukt zijn verwondering uit over maatregel Bel. 8.1, die als doel heeft de controle te versterken om de professionele gebruikers die niet in orde zijn aan te sporen om de wetgeving toe te passen. De Raad acht het niet noodzakelijk via dit reductieprogramma tot bijkomende controles over te gaan, aangezien er al een uitgebreid controlesysteem bestaat. In de land- en tuinbouwsector worden de spuitlokalen reeds meerdere jaren gecontroleerd via de autocontrolesystemen, controles op randvoorwaarden en via milieuvergunningen. Ook bij andere professionele gebruikers gebeuren in het kader van milieuvergunningen e.d. geregeld controles.

De checklists van die controlesystemen zullen immers moeten worden aangepast overeenkomstig de vereisten van het koninklijk besluit betreffende het duurzaam gebruik, maar de Raad is van oordeel dat die aanpassing moet worden doorgevoerd door de bevoegde controlediensten en de beheerders van de autocontrolelidsen.

5 Bescherming van specifieke gebieden tegen gbm

De Raad stelt vast dat maatregel Bel 7.1 voorziet in de uitvoering van een haalbaarheidsstudie voor verschillende maatregelen ter vermindering van de blootstelling aan gbm van de bewoners die nabij de toepassingsplaatsen wonen. Hij betreurt dat men zich, voor een dermate essentieel onderwerp, nog maar in de studiefase bevindt.

Alvorens nieuwe haalbaarheidsstudies te verrichten over diverse maatregelen ter vermindering van de blootstelling aan gbm van de bewoners die nabij de toepassingsplaatsen wonen, vraagt de Raad een evaluatie van de al bestaande instrumenten (bij de erkenning van producten rekening houden met het specifieke risico) en van de instrumenten die zeer binnenkort in werking moeten treden (beschermingsgebieden voor vatbare doelgroepen). Hij vraagt tevens om, alvorens nieuwe haalbaarheidsstudies ter zake worden gerealiseerd, een overzicht op te stellen van de bestaande regels waarmee tijdens de erkenning van de gewasbeschermingsmiddelen rekening moet worden gehouden.

Voorts ziet de Raad het belang niet in van een haalbaarheidsstudie op federaal niveau, terwijl het een gewestelijke materie betreft en hierover binnen de gewesten wordt gepraat. De Raad wijst er ook op dat dat aspect op Europees niveau wordt bestudeerd, en wel reeds op het niveau van de toelating van een product. Daarom begrijpt hij niet waarom een haalbaarheidsstudie zou moeten worden verricht die pas in 2017 resultaten zal opleveren, terwijl op Europees niveau al eerder maatregelen zullen zijn genomen.

Hij wijst erop dat op Europees niveau de EFSA (European Food Safety Authority) sinds 2010 werkt aan een document dat dient als leidraad voor de evaluatie van de blootstelling aan gbm van de werknemers, operatoren, voorbijgangers en bewoners. Parallel hiermee zit sinds 2011 een Europees project getiteld BROWSE (Bystanders, Residents, Operators and WorkerS Exposure models for plant protection products) in de pijplijn. Dat laatste heeft als doel de thans gebruikte modellen voor de evaluatie van het risico van de gewasbeschermingsmiddelen bij blootstelling van voorbijgangers, werknemers, operatoren en bewoners te herzien, te verbeteren en uit te breiden. Het project betreft

hierbij alle stakeholders en eindgebruikers en houdt rekening met de vraagstukken m.b.t. het geslacht (vrouwelijk-mannelijk) bij de ontwikkeling van blootstellingsmodellen en actiebeleidsmodellen. Het project houdt ook rekening met de vereisten van verordening 1107/2009 (voor het op de markt brengen van de gbm) en met die van richtlijn 128/2009 (wat het duurzame gebruik van de gbm betreft). De resultaten van dat project zullen eind 2013 aan de Europese Commissie moeten worden voorgesteld. Het leidraaddocument van de EFSA zal op de resultaten van dat project gebaseerd zijn. Verwacht wordt dan ook dat in een nabije toekomst, in het kader van de aanvraag tot toelating van een product, een evaluatie wordt verricht van de blootstelling van de bewoners aan gewasbeschermingsmiddelen. Naar gelang van de resultaten van die evaluatie kunnen voorzorgsmaatregelen worden opgelegd om de blootstelling van de bewoners te verminderen.

6 Op de markt brengen

De Raad verheugt zich over de maatregel Fed. 2.1, die erin bestaat de wetgeving aan te passen voor de "borderlineproducten" om de lacunes weg te werken. Hij is van oordeel dat die niet ten uitvoer moet worden gelegd op het niveau van het RPPB, maar door de bevoegde overheden die belast zijn met de evaluatie van de producten alvorens ze op de markt worden gebracht (bv. het Erkenningscomité voor Bestrijdingsmiddelen of de Adviesraad voor Biociden). Volgens de Raad kunnen dergelijke niet toegelaten of erkende borderlineproducten potentieel gevaarlijk blijken voor de volksgezondheid en het leefmilieu, aangezien ze niet werden geëvalueerd overeenkomstig de vereisten van de bestaande wetgeving (bv. verordening 1107/2009 voor de gewasbeschermingsmiddelen of het koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van biociden en de toekomstige verordening 528/2012 voor de biociden). Bovendien kunnen dergelijke producten volgens de Raad leiden tot een verstoring van de markt en tot oneerlijke concurrentie t.o.v. de ondernemingen die een dossier in behoorlijke vorm voorleggen.

De Raad wijst erop dat het op de markt brengen van pesticiden (gewasbeschermingsmiddelen en biociden) wordt geregeld door andere wetgevende bepalingen dan het RPPB, nl. door verordening 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad, enerzijds en door het koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van biociden, anderzijds. De Raad vraagt hiermee rekening te houden en ernaar te verwijzen in de tekst m.b.t. de algemene doelstelling, die voorafgaat aan de samenvatting van de maatregelen naar thema.

De illegale producten op de markt moeten bijzondere aandacht krijgen en hiertegen zijn maatregelen geboden. De Raad drukt de wens uit dat de markt alleen geëvalueerde en toegelaten of erkende producten aanbiedt. Hij gaat uit van het beginsel dat elk product dat op de markt wordt gebracht aan de vereisten moet voldoen die verbonden zijn aan een productnorm (gewasbeschermingsmiddel, biocide, detergent, geneesmiddel enz.). Het lijkt hem noodzakelijk meer klaarheid te brengen in de bestaande wetgeving m.b.t. het op de markt brengen, aangezien zich hierdoor minder producten in een grensgebied tussen verschillende wetgevende maatregelen zullen bevinden (de zgn. "borderlineproducten") en de ondernemingen die wens(t)en te spelen met de grijze zones om hun producten zonder voorafgaande evaluatie en dus zonder toelating of erkenning op de markt te brengen, zullen worden ontmoedigd om dat te doen. De Raad verzoekt dan ook de bevoegde overheden in die zin tot handelen over te gaan.

De Raad is van oordeel dat de pesticiden (gewasbeschermingsmiddelen en biociden) alleen mogen worden verkocht in verkooppunten waar goed opgeleid personeel ter beschikking van de klanten staat (bv. in de tuincenters). Volgens de Raad kan immers alleen goed opgeleid en bekwaam personeel informatie verstrekken over de potentiële gevaren van pesticiden. De Raad beklemtoont dat de Fytolicensie precies als doel heeft de verkopers van producten voor professioneel en niet-professioneel gebruik op te leiden. Voor de biociden bestaat er al sinds 2003 een systeem voor de producten voor professioneel gebruik klasse A. In tal van sectoren worden echter al specifieke opleidingen m.b.t. het gebruik of de verkoop van biociden verstrekt aan de werknemers en aan de verkopers.

7 Voorlichting van het publiek

De Raad neemt er nota van dat maatregel Bel. 3.1 als doel heeft aan de gebruikers van niet-professionele producten evenwichtige informatie te garanderen op de plaats van verkoop in verband met de goede verbruiksvoorwaarden en de risico's voor de volksgezondheid en voor het milieu. Hij drukt de wens uit dat meer uitleg wordt gegeven over de uitwerking van die verplichte voorlichting die moet worden aangeboden op de plaats van verkoop aan niet-professionele gebruikers. Naar wat hij heeft begrepen, zal die voorlichting worden uitgewerkt door de gezamenlijke belanghebbende partijen die worden vermeld in artikel 4, §4 van het koninklijk besluit van 4 september 2012. Bijgevolg vraagt de Raad zich af of het niet eenvoudiger zou zijn naar dat artikel te verwijzen.

De Raad stelt vast dat maatregel Fed. 3.1 als doel heeft de conformiteit met de wetgeving van de reclame voor gbm en biociden te evalueren. Hij is van oordeel dat die maatregel geen deel zou moeten uitmaken van het plan, want die taak komt toe aan de overheden die bevoegd zijn voor de evaluatie van de gewasbeschermingsmiddelen (cf. artikel 66 van verordening 1107/2009) en van de biociden (zie hoofdstuk 6 van het koninklijk besluit van 22 mei 2003 en artikel 72 van verordening 528/2012) met het oog op het op de markt brengen ervan.

De Raad neemt er nota van dat maatregel Fed. 3.2 als doel heeft de beschikbare documentatie via het internet ter informatie van de bevolking ter beschikking te stellen. Hij is van oordeel dat informatie over de markt van de gewasbeschermingsmiddelen en van de biociden moet worden verstrekt met inachtneming van verordening 1367/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 betreffende de toepassing van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden. Bovendien preciseert hij dat de verordening nr. 1185/2009 betreffende statistieken over pesticiden van toepassing is op de gewasbeschermingsmiddelen, zoals nader wordt bepaald in het koninklijk besluit van 4 september 2012 betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden.

De Raad vraagt ervoor te zorgen dat, in de Franse versie van bijlage I bij het voorliggende ontwerp van koninklijk besluit, de titel van de brochure waarvan sprake in maatregel Fed. 3.3 dezelfde is in Sectie C en in de verklarende tekst van Sectie D. Ofwel moet volgens de Raad in de titel worden gesproken van "pesticiden" (een term die de gewasbeschermingsmiddelen en de biociden omvat), ofwel moeten de gewasbeschermingsmiddelen en de biociden afzonderlijk worden vermeld om alle verwarring te vermijden.

De Raad stelt vast dat maatregel Fed. 3.4 als doel heeft de vulgariserende informatie bij de bevolking te verspreiden. Hij dringt erop aan dat de informatie die onder het grote publiek wordt verspreid tijdens allerlei evenementen wordt verstrekt door deskundigen die de wetgeving inzake de gewasbeschermingsmiddelen en de biociden en het gebruik ervan kennen. Volgens de Raad zouden die deskundigen op een of andere manier zouden moeten worden "gecertificeerd" om hun kennis te waarborgen (bv. in het bezit zijn van de fytolicensie van het hoogste niveau).

8 Waarnemingspost voor gbm en biociden

De Raad herinnert eraan dat de Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid) normen en vereisten oplegt m.b.t. de verontreiniging van water met gewasbeschermingsmiddelen. Een haalbaarheidsstudie betreffende de harmonisatie van de methoden, normen en verslagen kan ook enkel in dat kader worden verricht en volgens hem moet hieraan eerst een analyse van de vereisten van de Kaderrichtlijn betreffende het waterbeleid voorafgaan.

De Raad neemt er nota van dat de bovenvermelde Kaderrichtlijn stipuleert dat de lidstaten moeten werken per stroomgebied, wat betekent dat een samenwerking moet worden opgezet tussen verschillende regio's rond de gebieden. Het Waalse gewest werkt bv. samen met het noorden van Frankrijk en Vlaanderen met Nederland. Om die praktische redenen is de Raad van oordeel dat de harmonisatie – die hem interessant toeschijnt – waarschijnlijk moeilijk haalbaar zal zijn.

Voorts wenst de Raad tot voorzichtigheid op te roepen bij elke extrapolatie van de gegevens m.b.t. het gebruik en de verkoop van gbm. Volgens hem zou een deskundige moeten worden belast met die extrapolatie.

De Raad drukt de wens uit dat België, alvorens het inventarissen opmaakt, programma's voor de terugtrekking van gbm toepast en statistieken publiceert, eerst rekening houdt met de toekomstige nieuwe evaluatie op Europees niveau van de werkzame stoffen die aanwezig zijn in de gewasbeschermingsmiddelen.

De Raad stelt vast dat maatregel Fed. 10.6 de compilatie en consolidatie van de verkoopgegevens beoogt en dat een jaarlijkse publicatie van die gegevens in het vooruitzicht wordt gesteld. Hij wenst zich ervan te vergewissen dat de openbaar gemaakte gegevens geaggregeerd zijn en dat alleen globale hoeveelheden werkzame stoffen worden vermeld, opdat aldus artikel 67, §3 van het koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van biociden wordt nageleefd.

De Raad neemt er nota van dat maatregel Fed. 10.7 erin bestaat een netwerk voor uitwisseling (op vrijwillige basis) van gegevens met de buurlanden op te richten. In dat verband is de Raad van oordeel dat bij de vergelijking van de gegevens rekening moet worden gehouden met de situatie in elk land, want die kan ingevolge een gebeurtenis van het ene tot het andere land verschillen en bijgevolg het gebruik van bepaalde producten beïnvloeden. Bovendien moet er volgens de Raad op worden toegezien dat de gehanteerde statistische methoden vergelijkbaar zijn.

9 Informatiedocumenten

De Raad vraagt dat alle in het plan vermelde informatiedocumenten ter raadpleging aan de belanghebbende partijen worden voorgelegd, zoals wordt voorgeschreven in artikel 4, §4 van het koninklijk besluit van 4 september 2012.

10 Adviesraad van de NTF

De Raad stelt vast dat in het plan meermaals wordt verwezen naar de Adviesraad van de NTF (Napan Task Force). Welnu, de NTF is samengesteld uit vertegenwoordigers van verschillende administraties die bij het nationaal actieplan betrokken zijn en is dus een louter administratief orgaan. De Raad vraagt zich af of onder "adviesraad van de NTF" de adviesraad van het RPPB wordt verstaan, waarvan sprake is in artikel 4, §4 van het koninklijk besluit van 4 september 2012, of een adviesraad voor het nationaal actieplan die nog moet worden opgericht. In het eerste geval zou het volgens de Raad gepaster zijn te spreken van de Adviesraad van het RPPB. In het tweede geval drukt de Raad de wens uit dat uitdrukkelijk wordt gepreciseerd dat alle stakeholders erbij moeten worden betrokken. Als het op termijn de bedoeling is een enkele adviesraad te hebben die zowel federale als gewestelijke aspecten zal behandelen (en de Raad wenst dat dit het geval is), dan moet volgens hem worden gesproken van een adviesraad van het NAPAN.

11 Opvolging van het FRPP en van het NAPAN

Tot slot is de Raad van oordeel dat niet alleen de werking van de besluitvormingsorganen van het RPPB, maar ook die van alle betrokken organen, waaronder ook de bovengenoemde adviesraad, moet worden gewaarborgd.

Woonden, onder het voorzitterschap van de heer L. DENAYER, secretaris van de Raad, de plenaire vergadering van 29 januari 2013, bij:

Lid benoemd op voorstel van de representatieve organisaties van de industrie en van het bank- en verzekeringswezen:

de heer VANCRONENBURG

Lid benoemd op voorstel van de representatieve organisaties die de ambachten, de kleine en middelgrote handelsondernemingen en de kleinindustrie vertegenwoordigen:

de heer VANDORPE

Leden benoemd op voorstel van de federale socialprofitsector in België:

Mevrouw SLANGEN en de heer VANDER ELST

Leden benoemd op voorstel van de representatieve organisaties die de arbeiders vertegenwoordigen:

Algemeen Belgisch Vakverbond : mevrouw CEULEMANS

Algemeen Christelijk Vakverbond : de heer GRUMELLI

Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België: de heer NOËL